

ПОМОГАЈ БОГ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

7. číslo

Budyšin, julij 1957

Lětnik 7

Hrono na měsac julij 1957

„My wěrimy, zo přez hnadu Knjeza Jezom Chrysta zbóžni budžemy.“ (Jap. skutki 15, 11 a)

Nic wěrnó: Wšitcy, kiž naš „Pomhaj Bóg“ čitaju, kiž swěru naše Bože služby a serbske cyrkwinske dny wopytuja, su tež čłowjekojo, kiž chcedža jónu zbóžni być. Někotři mužojo sedžachu wjeseli za blidom při škleńcy wina. Jedyn swoju škleńcu pozběhnywši džeše: „Budžmy tola tu nětk prawje wjeseli! Štó wě, hač móžemy so jónu w druhim swěće tež tak zradować kaž džensa!“ A druhí znaprěciwi: „Štó wě, hač tajkeho drugeho swěta docyła je!“ Tajke so sta w zašłym lětstolku w staršiskim domje němskeho basnika. Džensa móhlo so lochce stać, zo by hišće třeći postanyl prajo: „Hoto wa wěc je, zo je hluposć, tajke něšto docyła wěrić!“

My pak słušamy do tych, kiž wě-rja, zo budžemy přez hnadu Knjeza Jezom Chrysta zbóžni! A ja sebi docyła žaneho drugeho a rjeńšeho wotykńjeheneho kónca wumyslić njemóžu, hač wěčnu zbóžnosć. A při tym smy na každy pad ludžo, kiž stejimy z woběmaj nohomaj na zemi, kiž njejsmy žani fantastojo, ale činimy swěru nětko a tu swoju winowatosć.

Nětko so pak w našim měsacnym hronu wo to jedna, zo tam žadyn druhí puć njedowjedže hač Jezus Chrystus. To je japoštoł Pawoł, kiž je tute slowo přeni raz wuprajil, na svojich misi-jonskich pućowanjach Židam a po-hanam jasnje dosć předował. My to jako dobri ewangelscy křesćenjo dawno wěmy. A tola plaći tež za nas, zo bychmy so přeco zaso znowa tuteje hnady, kotruž nam Bóg w Jezusu Chrystusu poskića, w prawej žiweje wěrje mocowali! A to so jenož stawa, hdyž so porjadnje modlimy, k Božemu bliđu a slowu so dźeržimy, w Bibliji čitamy a swoju wěru ze žiwjenjom dopokazujemy a wopokazujemy!

O krajo, krajo, krajo, poslušaj na slowo Knjeza!

Serbski cyrkwinski dzeń 1957

29. a 30. smažnika w Malešecach

Sobotu popoldnju zeńdže so rjana ličba našich lubych, starych znatych, serbskich fararjow, cyrk-winskih předstejerjow a druhich lajikow, kotrymž je wěc cyrkwe naležnosć jich wutroby.

Předsyda cyrkwinskeho dnja, br. farar Lazer-Hodžijski, powita wutrobnje wšěch přítomnych a přepoda slowo knjezej kantorej Jenčej, zo by přednošował wo wliwje pietizma na serbski narod. Smy knjezej kantorej Jenčej wutrobnje džakowni, zo je nam wo tym rozprawil. Wón wšak je nětk po smjerći našeho njezapomniteho prof. Ota Wičaza najwustojniši znajer tuteje maćizny, kaž to z jeho wuběrnej knihi „Stawizny serbskeho pismowstwa“ wěmy. Přednošowar rozjasni, kak dóstachu Serbja z reformaciju serbske předowanje, z pietizmom pak serbske pismowstwo.

Jako druhí přednošk bě přizjewjony: Džělo lajikow w cyrkwi. Wjeselachmy so, zo budžemy skónčnje lětsa móc fararja Lanštjaka-Praskeho mjez nami měć, a jeho nazhonjenja a mjenjenje wo tutym wažnym temje slyšeć. Ale naše wjesele běchu tež lětsa zaso podarmo. Tuž dósta slowo br. Wirth-Njeswaćidlski, kotryž město přednoška poskići swoju rozmołwu z předsydu Domowiny, kn. Krjeńcom, kotraž běše ze zynkopaskow slyšeć. Nimale wšitcy scěhowachu ze zajimom tušu žiwu a aktuelnu rozmołwu. Bjez džiwa, zo bě potom tež diskusija žiwa. W.

Njedzelu dopoldnja

Rjane slónčne wjedro bě wjele kemšerjow do Malešec nawabiło, kiž běchu so na puć dali, pěši, z kolesami, z motorskimi, z wulkimi a z małymi awtami abo z čahom hač do Hućiny. Rano běše

wyši krajny cyrkwinski rada Knospa na němskich kemšach předował. A na serbskej Božej službje běše tak, kaž August Sykora pisa w swojej knižce „W Malešecach před sto lětami“, mjenjujcy: „Kajka rjana běše njedžela w Malešecach! Wopytowanje cyrkwe běše tehdy při-kładnje dobre!“ Tak móhli tež prajić „Kajka rjana běše njedžela serbskeho cyrkwinskeho dnja 1957 w Malešecach! Wopyt cyrkwe běše při-kładnje dobry.“

Po wołtarnej službje, kotruž měješe wosadny farar Albert po rjanym liturgiskim wašnju, postrowichu nas zastupnicy cyrk-winskih wjednistwow. Wyši cyrk-winski rada Knospa z Drježdźan rěčeše na zakladze Ochranowskeho hesla „Ludy poběhnu, a wjele pohanow pónđe, prajo: Pójće, džimy horje k horje Knjezowej a chěži Boha Jakuboweho, zo by nas wučil swoje puće a my chodžili na jeho šćežkach!“ (Micha 4, 1, 2). Tuto slowo — tak praješe rěčnik — pokazuje nam wšelakosć a přezjednosć Božeho luda. Bóg nje-mysli w jednotliwych čłowjekach, ale w ludach. Swjate pismo wě, zo je ludstwo dar Boži, kotryž ma so — kaž wšitke druge dobre dary Bože — zdźeržeć. Tohodla ma so tež ewangelij we wjele rěčach předować a Boža chwalba we wjele jazykach spěwać. Hdyž serbski cyrkwinski dzeń swjećimy, činimy to z dobrym swědomjom. Bóg njecha, zo bychmy so ewan-gelija dla swojeho ludstwa wzda-wali a maćeršćinu zanjerodželi. Do dobrych tradicijow našeje sak-skeje krajneje cyrkwe słuša, na to hladać, zo maju serbske wo-sady serbskich předarjow. *Krajnu cyrkej ze starosću a z bolosću napjelnja, zo džensa ze serbskeho*

ludstva lědy teologojó wurośća! Hižom njemóžemy wjace wšě serbske wosady ze serbskim fararjom wobsadźeć! — Hesło rěči wo wšelakosći Božeho luda — a do toho słušeja serbskocyrkwinske naležnosće—, ale tež wo jeho jedności. Njesměmy wšelakosć hajić na škodu jednoty. Ludy njesmědža jenož po swojej drozy čahnyć. Z tym, zo ludy jenož hladaja na swoje, stej dvě swětowej wójnje nastalej, a na tute wašnje dyrbja přeco zaso wójny wudyrić. Bóh to nechce. Bóh chce, zo by Boží lud přezjedny byl na zemi. Na serbskim cyrkwinskim dnju chce-

swjatki jónkróć na wosebite wašnje stało, je so hač na džensniši čas džen a bóle wospjetowało, tak zo móžemy so jenož na tym džiwać. Tež serbski cyrkwinski džen je za to z dopokazom, zo móže každy lud Bože słowo słyšeć w swojej rěči. — Bože słowo pak njesmě jenož zańć do rěčow, ale tež do žiwjenja. Je so to stało? Najprjedy směmy změrom prajić, haj, přetož někotre wopravne duchowne žiwjenje je nastalo a žiwe wostało. A hdyž w Ochranowje (Herrnhut) swjećachu nětk pjećstow lětny jubilej bratrowskeje jednoty, njezabudźće, zo ma so

hišće farar Syguš, a to bě po prjedawšimaj němskimaj narěčemaj zaso słowo w serbskej rěči. Wón posrědkowa nam postrowy swjeho biskopa a superintendenty jako člon jedneje z najmjeńšich ewangelskich cyrkwjow, kiž běše prjedy tež wulka a sławna. Wón so založi na druhe nowozakońske słowo (Lehrtext) Ochranowskich hesłow: „Lubi bratra, modlće so za nas, zo by Knjezowe słowo běžalo a chwalene bylo, runje kaž pola was.“ (2. Thess. 3, 1). W tym słowje je naša cyla ewangelska teologija nutřka. A tež my jako serbski cyrkwinski džen běžimy, loni tam, lětsa tu, k lěto zaso něhdže druhdže. Běžmy dale! Ale tež ekuumeniski nadawk w tutym słowje leži. „Modlće so za nas!“ My jako serbski ewangelski cyrkwinski džen njejsmy organizm sami za so, ale mamy so we wobłuku němskeje a cyleje ewangelskeje cyrkwy. Zwisł mjez nami njeje organizatoriski, ale duchowny. Modlitwa a dobroprošenje je naš zwisł. —

Běše to dolha Boža služba, kaž „W Malešecach před sto lěty“, hdyž Awgust Sykora w horjeka mjenowanej knižce pisa: „Boža služba traješe přeco dvě polnej hodžiny.“ Tak bě tež tón raz. Ale njeje so nam wostudžilo. Pozawny kemše porjeńšichu. A skónčnje nastupi naš serbski superintendent M j e r w a k l ě t k u, zo by nam ze swojim swjedźeńskim předowanjom služil. Tekst jeho předowanja bě hrono na lěto 1957: „Što rěkaće pak mi Knjez. Knjez, a nječiniće, štož wam praju.“ (Luk. 6, 46). Nam tute Jezusowe słowo z wulkej dušopastyrskiej lubosću wukładuju so nas najprjedy prašeše, hač chcemy tež wopravdže Božu wolu činić, pokazaše dale na to, zo mamy tola přikład toho, kiž je Božu wolu činił, a rěčeše na koncu wo tym, zo tón, kiž nam wolu dawa, tež mocy wobradža, zo móžemy ju dopjelnić. Njemóžemy tu jeho cyle předowanje poskićeć, jenož někotre jadriwe słowa wospjetujemy. Předar wuwjedže, zo njemóžemy sebi naše serbske cyrkwinske žiwjenje wjace myslić bjez našich cyrkwinskih dnjow. A hdyž so w prjedawšim postrowje dopomni na swjatkovnu stawiznu, so džensa njejedna jenož wo tamniše prašenje (Jap. sk. 2, 12): „Što zechce z toho być?“, ale wjele bóle wo to: „Što mamy my z toho

Boží dom w Malešecach

my so zradować swjeho ludstwa a swojeje maćeršćiny, my pak njechamy zabyć, zo smy na cyrkwinskim dnju, kaž tež hesło nam přiwoła: „Džimy horjake chěži Božej!“ Njech nam Bóh pomha, zo bychmy so wobojeho wjeselili, wšelakosće a přezjednosće! —

Po tym so superintendent B u s c h z Budyšina słowa jimaše, nam prajo, zo je jemu každe lěto česć a wjesele, zwjazanosć a začuće našeje wzajemnosće zwuraznić. A tak někak takle dale rěčeše: Wy sće sami zamołwići, to hajić, štož je wam na wosebite wašnje darjene. W druhim stawje japoštołskich skutkow w swjatkovnej stawiznje so trójce wuzběhuje, zo woni wšitcy tam, kiž přińdžechu z wšelakich ludow a rěčow, Bože słowo w swojej maćeršćinje słyša. Wšelake rěče njesu zastale, ale Bože słowo do každeje rěče zańdže. Štož je so

runje serbski lud we wjacorym nastupanju Ochranowskeje bratrowskeje wosadže wjele džakować. A tola wšitko na tutym polu njeje hižom na wotyknyjenym koncu. Hakle w druhim swěće budže wšo dokonjane. Mamy so pak wo to přecować. Předewšěm dyrbimy wuknyć, zašłosć přewinyć, runje tež štož prawe styki mjez Serbstwom a Němcowstwom nastupa. W tym mamy sebi hišće wjele wodać. Wosebje mamy bóle wuknyć, móc žiwi być z Chrystusoweje mocy a so jeho dla prawje lubować! Hač smy Němcy, hač smy Serbja: My běchmy něhdy wšitcy pohanj. A štož je powostało z pohanstwa, hišće wšitcy njejsmy čisće přewynili. „Zachowajće rěč a ludstwo, ale přocujće so swěrnišo a pěknjšo, woprawni Jezusowi wučobnicy być! Hdyž knjeza Chrysta pytamy, wšo derje stej!“

Jako zastupnik Zhorjelskeho konsistorstwa rěčeše na koncu

činić?" Naše wosady dyrbja w našim času pokazować, zo su wonetu a zo Božu wolu dopjelnjeja. A tak běše sebi předar nadawk stajil, nam hesło cyrkwinskeho lěta tołmačić. A a O jeho napominanjow běše: „Bratřa a sotry, do džěla!“ Wězo směmy Knjezej tež „Knjez“ rěkać, přetož tón wón je. Ale hdyž tutón Knjez wote nas sebi džělo po jeho woli žada, njesměmy tak činić kaž tamny syn w Jezusowym přirunanju, kiž po nanowym přikazu, do jeho winicy hić drje „haj“ praješe, ale potom njeńdžeše. A to nas nastupa, nic tych wonka! A hdyž so nam zda

to čežke być, woprawdže Božu wolu dopjelnjić, mamy w Knjezu samym najlěpši přikład. Přetož k tomu bě přišoł na swět, zo by wolu toho dopjelnil, kiž bě jeho pošla. Njeh je naša próstwa: „Wjedź nas sam swój puć!“ — „Nječišće swoje dowěrjenje přeć!“ Pola njeho smy derje wuchowani a njetrjebamy so druhich mocow bojić. Haj wšak, nichtón njesmě słužić dwěmaj knjezomaj. My jeho Ducha mamy, kiž je přeco duch lubosće. My njejsmy podarmo swjatki swječili. My mamy dobrou skału, na kotrejž móžemy twarić! To je Chrystus

sam. Tuž, bratřa, sotry, do džěla!“

A woprawdže njechamy swoje rjane serbske cyrkwinske dny, do kotrychž nětko tež Malešanski słuša, wobhladować jako wěšte „oazy“, na kotrychž móžemy so jenož duchownje wokřewjeć. To drje smě so tež s'awać! Ale předewšěm njeh su zepjeranišća za pućowacy Boži lud, na kotrychž so porjadnje zhromadžuja a nowe hesło dostawa. A tute hesło běše nam naš superintendent dał znowa, a my chcemy so po tym měć: „Bratřa, sotry, do džěla!“ La. (Skónčenje přichodnje)

Žiwjenje serbskeho misijonara Handrija Gustava Hetaša

1831 - 1918

(5. pokročowanje)

Zažiwjenje do afrikanskich poměrów so nanej z tym wo wjele woloži, zo tehdomnišeho wjednika šule, Bena Marksa, hižom z Neuendietendorfa sem derje znaješe. Přecelstwo mjez mužomaj so pozdžišo rozšěri tež na wobě swójbje a skónčnje so džěši ze swójbow hromadže woženještej.

Wo nanowym wučerskim skutkowanju při šuli za pomocnikow w Gnadenthalu nimamy žanych pisomnych powěsćow. Tutón čas słušeše do jeho samsnych wuwučowskich lět, w kotrymž sebi založk doby za swoje pozdžiše tak uspěšne skutkowanje.

Hdyž je so hižom w Ebersdorfje wšěch rjanosćow přirody wjeselił, tak so jemu nětk w Gnadenthalu wotewri cyle nowy swět. Wysoke hory wokoło Gnadenthala, ze swojej dziwjej romantiku, ze svojimi wosebitými rostlinami, ze svojimi njeprístupnymi skaliny běchu přeco znowa zaměr jeho pućowanjow, njeh bě sam abo hromadže ze svojimi šulerjemi. Tež pozdžišo bě jemu tajki wulět do hór najrjeńše wočerstwjenje. Tak by pozdžišo kóždy lěto jako předsyda Gnadenthala po doskónčenju lětneho zličjenja sebi popraš džen tajkeho wočerstwjenja w horach. Z kijom w horšci, z měškom poľnym slowkow by so rano zahe na puć podał a wječor pozdže by so wrócił, čělnje wšak sprócný, ale duchownje čerstwy.

Tež jěchanje, kotrež tam nawukny, jara lubowaše. Njeh je tónlě sport tež najprjedy nawuknył jenož k swojej zabawje a k swojemu wočerstwjenju, tak je jemu tola to

pozdžišo w pustej wokolinje Clarksona wjele pomhało.

Předewšěm pak je so w tutech lětach, jako běše nježenjeny w Gandenthalu, zalubował do Afriki, jako do swojeje drugeje domizny. Přeco je tajku lubosć za wažne wuměńjenje za wjesole a spomožne skutkowanje na misijonskim polu wobhladował.

Po pjeć lětach dósta z domizny napominanje, zo by so woženil, ale nan zawěrnje njewědžeše, kotru sotru by móhl mjenować. Tuž prošese swoju wyšnosć, zo bychu jemu njewjestu po jich měńjenju pošlali, a měješe při tym krutu dowěru, zo jemu Knjez prawu mandželsku da. W tutej dowěrje so njeje mylił. Jeho njewjesta, sotra Hanža Paulina Balleinec z Berthelsdorfa, kotruž lós jemu wotsudži, běše runje ta, kotruž nan za swoje znutřkowe a za swoje powołanje trjebaše. Wulkotnje so mjez sobu wudospolnještaj. 11. meje 1864 sebi ruku zawdaštaj, drje hišće bojaznje, ale tola w dowěrje, zo je Knjez sam jeju hromadže přiwjedl. Zhromadne přeće jeju zwjazowaše, być Zbožnikowaj a Jemu stajnje słužić. Tuta lubosć je z lětami stajnje přiběrała na nutrnosći a wutrobnosći. Jeju mandželstwo móže drje za přikład zboža a žohnowanja płaćić.

Z woženjenjom našeho nana bě tež jeho skutkowanje jako wučer w Gnadenthalu skónčene. Jeho powołachu do Clarksona, hdžež so hnydom po kwasu přesydlil. Na tajke pućowanje podachu so tehdom z woľami. Tak tež tón króć. Jězba traješe wšělich wobstejnosćow dla wjace njeđzel.

Z tuteho pućowanja je jedyn podawk spomnjenja hódny. W njepríjonnym času běchu so na puć podali. Z mójnymi zliwkami běchu hubjene afrikanske puće same haty a bloto. Hrjebje, kotrež su za čas suchoty wuschnyte abo jenož rynek lužow, pjelnjachu so ze žoltyimi žolmami dešćoweje wody. Pućowacy nadžijachu so, zo budu móc hišće rěku Zonderend překročić, ale tam přišedši dyrbjachu widjeć, zo by to wulkeje wody dla njemóžno. Hižom džen prjedy bě tam bjez malo wóz w rěce znjezbožil. Ale mjez tym bě woda hišće přiběrała. Mosta tam daloko a šěroko žaneho njebě. Tuž njezwosta ničo, chiba scěrpnje čakać, doniž so njeje woda zaso zhubila. To pak

Čorný biskop wopyta Němsku

Biskop cyrkwe metodistow w New Orleans (USA), dr. King, je ze swojej mandželskej w Němskej pobyl a je na swjatki tež wšelke sakske a durinske metodistiske wosady wopytał a je so tež na synodže w Lipsku wobdžělił. Dr. King je prjedy byl z profesorom na wšělich afrikanskich uniwersitach.

Přěnja mošeja w Němskej

W Hamburku natwarichu přěnju mošeju (cyрке mohamedanow) w nawječornej Němskej. Dalše mošeje chcedža natwarić tež w Nürnbergu, w Hannoveru a pozdžišo tež w Porhynskej.

Wysoce nad městom

W prjedawšim bydlenju zwónka na wěži měšćanskeje cyrkwe w Greizu je sej mloda wosada wuhotowała swój dom.

traješe pŕez tyždeň. Skónčnje pak bě tola tak daloko, zo móžachu nazajtra sej zwěric rěku překročić. Hižom so wšo na to pŕihotowaše, jako pŕihna posol, kotryž nana prošeše, zo by tola pŕišol a tam w bliskosći zhromadženym buram pŕedował. By-li powěsć pŕjedy pŕišla, by drje nan wěsće rady pŕóstwu dopjelnił. Nětk pak měješe nazajtra so z pućowanjom pokročować. Najskerje wšak tež nan tehdom hišće njeměješe dosć zwučowanja w pŕedowanju, zo sej njezwěri bjez dlěšeho pŕihotowanja pŕed wosadu stupić. Tuž wotpokaza nan pŕóstwu džiwojo na skomdženy čas, kotryž dyrbješe so nachwatać. Njepomhaše tež nič, zo běchu burjo zwólniwi, nana ze spěšnymi konjemi za wolami pŕoslac, kotryž mŕhle mjez tym dale čahnyć. Nan wosta kruty w swojim wotpokazanju, štož posola njemalo džiwaše.

Nazajtra jara zahe pŕičerichu woły, ale zapŕahnyć hišće njemŕžachu, dokelž tam wšě woły njeběchu. Wšě pastwišća pŕepytachu podarmo, tež susodne burske statoki. Mjez tym zaŕdže cyły džen, kotryž běše tola pječa tak pŕewšo wažny za pućowanje. Skónčnje spuščichu pytanje a hladachu, zo bychu za to druhe woły dostali. Tež to bě sčezka móžno. Tuž so dalše hodžiny minychu. Hakle popołdnu pŕichodneho dnja běchu skónčnje tak daloko, zo móžachu rěku pŕekročić. Nanej bě dawno jasne zwotkel bě njezbože pŕišlo. Do jeho pokuty měšeše so hańba, jako jemu čornny wolacy praješe: „By-li mŕj knjez buram pŕedował, njebychu woły čekle.“ „Čas žiwjenja“, tak by naš nan kŕdzy krŕc tutu rozpŕawu skŕnčil, „njejsym so wjace zapowědžil Bože słowo pŕipowědac, hdyž mje wo to pŕošaču.“

Clarkson bě tehdom z dwěmaj bratromaj wobsadženy. Nan bě zwopŕedka druhi a po wŕsom lětach jeho postajichu za pŕenjeho tuteje stacije. Za čas našeho noweho skutkowanja bě so tam nowa cyrkej natwariła. Tuž měješe nan wjele skladnosćow nazhonjenja nahromadzić. Tak je wŕn hižo tehdy z wuspěchom wosadu namŕwjał, zo njeby jenož pjenjezy hromadžila, ale zo by kŕdzy sam po swŕjich mocach pomhał. Tak móžachu wosadni wšě kamjenje sami

pŕinošować a skoro wšo mulerske džělo dokonjeć. Džělaćerjo drje dŕstachu jěždž ale žanu mzdu. Zwjetša běchu wšitcy jara zwólniwi, a hdyž to njeběchu, by naš nan z wěstym krutym napominanjom dopomhał.

Z kajkej woporniwošću su wosadni za swoju cyrkej woprowali, njech dopokaza sčehowacy podawk: Služobne w misijonskim domje wobžarowachu, zo njemŕžachu sobu twarić pomhać. Male pŕinošk běchu drje wot swojeje mzdy podawaše, ale to so jim njezdá wopora dosć być. Tuž so rozsudžichu, zo bychu so swŕjeho rańšeho kofeja wzdale. Same pijachu samonahromadžene zelo, a jich kofej so dawaše džělaćerjam k swačnje.

Do dušopastyrstwa Clarksonskeje stacije slušeše tež jara rozpŕošený splah čornuchow „fingu“. Misijonarŕjo mĕjachu z tutym splahom malo zwiska, kotryž běše tež docyla mjenje wuwity, dyžli

Bĕchmy po puću

Lĕtsa wšak nic po Serbach, ale do Drježdžan, zo bychmy sej tam wustawy znutŕkowneho misijonstwa a cyrkwy wobhladali! Rano w 6 hodž. wotjĕdžechmy w Njeswačidle z omnibusom pŕez Budyšin a krŕtko po 8 hodž. bĕchmy w Drježdžanach w „Božej hĕće“ (Gotteshütte). Je to jednŕora drjewjana baraka, w kotrejž Drježdžanske znutŕkowne misijonstwa spyta na swoje wašnje čłowjekow pod Božim słowom hromadzić. Wĕzo su tu kŕdzy nježdĕlu dopŕdnja kemše, ale nježdĕlu popołdnu so potom dolhe blida nastajeja, zo mŕža so tam stari a wosamŕčeni pŕi šalce kofeja zeŕć. Po wječorach su bibliske hodžiny, pobožne pŕednoški abŕ ewangelizacije. Tak bě tam runje tyždeň do našeho wopyta byla ewangelizacija za slepych. Tam zwučuje pozawnski chor a so schadžuje mlŕda wosada. Tak je tuta baraka tak pŕawje hĕta Boža wosrjedž njemĕrneho wulkeho mĕsta.

Kemši džĕchmy do Hanineje cyrkwy (Annenkirche). Kak so tola naši wosadni džiwochu, kotŕiž znajachu Drježdžany z dowŕjnskeho časa a widžachu nětk tam Haninu cyrkej wosrjedž pŕŕdneho

druzy čornuchi. Nan so pŕocowaše, zo by tutych „fingu“ pŕesydlił do bliskosće Clarksona, štož pak bě z wulkimi čezemi zwjazane. Pastwišćow drje by tam tež za „fingu“ hišće dosć bylo, ale nic wody za jich zahrody. Ale skŕnčnje so tola wšo derje poradži.

W lĕće 1876 postajichu nana za pŕedsvdŕ w Gnadenthalu. Tuž dyrbješe wuspĕšne a žohnowane džĕlo w Clarksonje wopuščić. Hišće do Gnadenthala běchu za našim nanom list pŕoslali wosadni w Clarksonje a jeho pŕošaču, zo by so tola zaso k nim wrŕčil.

W Gnadenthalu na nana čakaču wulke čezĕ. To bě jemu znate. Tam njebě wjace pŕaweho dorozumjenja mjez misijonarami a wosadnymi. W modlitwje wo pŕawy puć dŕsta wotmołwu: „Budž jim pŕawy wŕće!“ Z tutym hesłom bě swoje džĕlo w Gnadenthalu započal, a jemu bě so poradžilo, sebi dowĕru čornuchow dobyć.

(Pŕichodnje dale)

pola samulutku stejo. Tež cyrkej běše čezko škodowala, ale nětk je zaso rjenje ponowjena. Na kemšach hraješe na piščelach znaty kantor Collum a chŕ Kŕižneje cyrkwy spĕwaše krasnje. Pŕedowanje same wšak běše ze swojimi wjele cuzymi słowami bŕle za studowaných wotmyslene.

Po kemšach wobhladowachmy sej wšelake cyrkwy a wustawy znutŕkowneho misijonstwa. Na wobjed bĕchmy pŕepŕošeni w domje diakonisow, hdžĕž smĕdžachmy tež dom pŕechodzić a widžachmy, kak tam diakonisy pjeku wolatka za Bože wŕtkazanje a pŕadu, tkaju a wuŕwaju za naše cyrkwy paramenty. Tam w domje diakonisow, hdžĕž běše tak čichi, pobožny a nadobny duch, so nam wosebje lubješe. To by bylo něšto za naše serbske holcy! Jenu pĕknu serbsku holčku z Hodžijskeje wosady tam nadeŕdžechmy a so wutrobnje wjeselachmy.

Ducy dom pozastachmy hišće w Hornim Wujĕzdze, zo bychmy tam na kŕncu swojeje rjaneje a bohateje jĕzby w Božim domje swoju wječornu modlitwu wuspĕwali.

W.